

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-57>

УДК 330.8

ГУРУ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ GURU OF MODERN MANAGEMENT

Усіченко Ірина Володимирівна

кандидат фізико-математичних наук, доцент,
Український державний університет науки і технологій
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-8664-8024>

Лисенко Тетяна Іллівна

кандидат технічних наук, доцент,
Український державний університет науки і технологій
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-2233-8792>

Мироненко Микола Андрійович

кандидат технічних наук, доцент,
Український державний університет науки і технологій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6316-6778>

Usichenko Iryna, Lysenko Tetiana, Myronenko Mykola
Ukrainian state university of science and technologies

Статтю присвячено розгляду теорій та досвіду бізнес-діяльності гуру менеджменту. Проаналізовано основні наукові ідеї найбільш відомих сучасних концепцій менеджменту. Показано сфери їх застосування для вирішення конкретних завдань управління. Так П. Друкер переміщає увагу з наукового менеджменту у бік підходу, у якому цілі мають важливіше значення ніж функції. Т. Пітерс пропонує керівникам та компаніям конкретні шляхи просування до майбутнього успіху. Роботи М. Портера надали компаніям ефективні методи аналізу конкуренції та розробки стратегії на внутрішніх та міжнародних ринках. Встановлено, що використання та перетворення накопиченого досвіду в управлінські рішення стає важливим компонентом успіху сучасних керівників, допомагає їм ефективно вирішувати проблеми та досягати поставленої мети. Підкреслено важливість практичного застосування теорій управління в реальних умовах.

Ключові слова: гуру менеджменту, керівники, компанії, концепції управління, цілі, стратегії.

The article is devoted to the theories and business experience of management gurus. It is established that the modern phase of development of management science is characterized by a qualitative transition from local areas of research to the construction of concepts as the basis of the aggregate theory of management. It is determined that the works of management gurus reflect the social process during which some new ideas in the field of management were put forward, and often, though not always, they were applied by the creators themselves. The main scientific ideas of the most famous modern concepts of management are analysed. The areas of their application for solving specific management problems are shown. P. Drucker shifts attention from scientific management to the approach in which management is reduced to a sequence of solutions to common problems and in which goals are more important than functions. One of the most famous management gurus is T. Peters, for he offers managers and companies concrete ways to move toward future success. M. Porter's work has provided companies with effective methods for analysing competition and developing strategies in both domestic and international markets. It was found that utilizing and translating lessons learned into projects and management decisions becomes an important component of success of modern managers and helps them to effectively solve problems and achieve their goals in their activities. The importance of practical application of management theories in real conditions is determined. Successful management requires not only theoretical knowledge, but also the ability to effectively apply it in practice in different situations. Strategies and methods of management that were successful in the past may become ineffective in modern conditions, as the market environment, technologies and consumer needs are constantly changing. Therefore, managers need to constantly analyse the market situation, respond to technological changes and take into account the needs of their employees and customers. It is emphasized that adaptation of management approaches to the constantly changing conditions allows companies to remain competitive and successfully implement innovations, which is a key factor for achieving success in modern business.

Keywords: management gurus, managers, companies, management concepts, goals, strategies.

Постановка проблеми. Сучасні організації стикаються з низкою викликів, які роблять традиційні підходи до управління менш ефективними. Знання сучасних теорій та методів, запропонованих відомими вченими та практиками в галузі менеджменту, дозволить керівникам вибирати найбільш вдалі з них для вирішення конкретних завдань та проблем в організації. Більше того, вивчення досвіду гуру менеджменту допоможе сучасним керівникам адаптувати ці знання під унікальні умови та вимоги своєї компанії. Вони можуть отримати уроки з прикладів успішних проєктів та їх реалізації, застосувати ці знання до свого контексту та розробляти інноваційні підходи до вирішення проблем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у розгляд сучасних теорій гуру менеджменту зроблено зарубіжними та українськими вченими, такими як: Ф. І. Хміль, А. І. Кредісов, М. Х. Мескон, О. Хажинські, Г. Кунц та С. О'Доннел, Р. Дафт та ін.

Формулювання цілей статті. Метою статті є вивчення теорій та досвіду бізнес-діяльності гуру менеджменту, що дозволить не лише збагатити знання у цій галузі, а й дасть керівникам організацій інструменти для перетворення цього досвіду на конкретні проєкти та управлінські рішення.

Виклад основного матеріалу дослідження. А Хаджинський у книзі «Гуру менеджменту» зазначав, що з початку століття гуру менеджменту відігравали головну роль у створенні, застосуванні та поширенні знань про управління [1].

Безсумнівно одним із найвідоміших гуру менеджменту є Пітер Друкер. Підкреслюючи внесок П. Друкера у розвиток управлінської думки, Г. Хамел писав: «Мені хотілося б запропонувати всім претендуючим на роль гуру в управлінні: спробуйте сказати щось, чого не сказав би до вас Пітер Друкер, і не сказав би добре» [2, с. 107].

Найвідомішим теоретичним положенням П. Друкера є концепція управління за цілями. Ключова ідея концепції полягає у тому, що керівники повинні спочатку чітко визначити цілі організації, а потім розробити шляхи їх досягнення. У цьому конкретні цілі формуються разом із співробітниками та їх керівниками, а ефективність їх досягнення періодично оцінюються і за необхідності вживаються коригувальні заходи. За підсумками результатів оцінки відбувається винагорода співробітників [3].

Ключовою фігурою організації П. Друкер називає його керівника. П. Друкер стверджував, що успішне підприємництво та розвиток бізнесу вимагають не лише творчих ідей та підприємницького духу, а й системного підходу до управління, що забезпечується кваліфікованими менеджерами. Відштовхуючись від твердження, що основним завданням керівника є створення ринку, П. Друкер виділяє дві основні функції менеджменту – впровадження інновацій та маркетинг.

Том Пітерс є, можливо, найвідомішим гуру менеджменту 1980–1990 років. Спираючись на особистий досвід консультаційної діяльності Т. Пітерс дійшов висновку про помилковість багатьох фундаментальних принципів менеджменту в США і закликав до «звільнення» від стилів і методів управління, що віджили своє. Найбільше вченого цікавило питання, що можуть зробити компанії задля досягнення досконалості.

Створена Т. Пітерсом, спільно з Р. Уотерманом, Р. Паскалем, Е. Атосом (лідерство в розробці теорії належить Т. Пітерсу та Р. Уотерману, що виклали основні риси моделі [4]) модель «7-С» враховує сім організаційних змінних: структуру, стратегію, системи, співробітників, здібності, стиль управління, спільні цінності [4, с. 10]. Найбільш важливим елементом моделі Т. Пітерс вважає спільні цінності. Основна ідея моделі полягає в тому, що ефективна організація залежить від гармонійного поєднання даних елементів, зміна кожного з яких потребує відповідної зміни решти. Вона означає, що для досягнення ефективності необхідно, щоб усі елементи були узгоджені та підтримували один одного. Це наголошує на важливості комплексного підходу до управління, де кожен аспект взаємодіє з іншими для досягнення спільних цілей. Представляють практичний інтерес та вісім ознак досконалої компанії [4, с. 13–16].

Т. Пітерс є одним з найвідоміших гуру менеджменту, він пропонує керівникам компаній конкретні кроки, що призводять до ефективної, успішної роботи.

Майкл Портер зробив значний внесок у розвиток стратегічного управління та аналізу конкуренції. Його роботи пропонують організаціям конкретні методи інтенсивного аналізу конкурентної середовища та розробки стратегій як на внутрішніх, так і на міжнародних ринках.

Основна ідея М. Портера полягає в тому, що конкуренція між підприємствами є ключо-

вим фактором, який впливає на їх стратегію та результативність. Його модель «п'яти сил» враховує вплив п'яти конкурентних факторів: поява нових конкурентів, загроза появи товарів-замінників, влада покупців, влада постачальників та суперництво конкурентів [5, с. 39]. Вплив кожної з цих сил може варіюватися в залежності від конкретної галузі, але вони всі разом визначають прибутковість компанії у довгостроковій перспективі.

Наприклад, у висококонкурентній галузі, де постійно з'являються нові конкуренти та наявні сильні заміники продуктів, компанії можуть змушені бути більш агресивними у своїх цінових стратегіях та інвестиціях у маркетинг та дослідження. У той же час, в галузях з обмеженим числом конкурентів або великими бар'єрами до входу, компанії можуть мати більше можливостей контролювати ціни та обмежувати витрати. Отже, розуміння впливу цих сил та їх варіацій у різних галузях дозволяє компаніям приймати об'ґрунтовані стратегічні рішення, щоб забезпечити свою прибутковість та конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі.

Друга модель М. Портера описує звані генеричні стратегії. Він вважає, що будь-яка компанія має чотири основні стратегічні варіанти вибору: диференціювання, лідерство з витрат, фокус на витратах, фокус на диференціації [5, с. 61–75]. Для складання стратегії керівнику необхідно вибрати простір для ведення конкурентної боротьби та конкурентну перевагу – лідерство з витрат або диференціювання товару.

М. Портер наголошує, що не існує жодної універсальної «найкращої» стратегії, яка б підходила для всіх компаній у будь-якій галузі. Різні компанії можуть використовувати різні стратегії, залежно від їх унікальних ресурсів, конкурентної середовища та цілей. Портер вважає, що успішні стратегії повинні бути адаптовані до конкретних умов конкурентного середовища. Він наголошує на тому, що кожна галузь має свої власні особливості, і хоча діють ті ж п'ять конкурентних сил, їх вплив може різнитися в залежності від контексту. Тому компаніям важливо аналізувати конкурентну середовище, розуміти свої унікальні переваги та обмеження, а також враховувати свої цілі та ресурси при розробці своїх стратегій. Використання інструментів, які надає М. Портер, допомагає компаніям краще зрозуміти ці динаміки та приймати об'ґрунтовані рішення щодо свого майбутнього розвитку.

Концепція ціннісного ланцюжка М. Портера дозволяє аналізувати всі етапи діяльності компанії, що призводять до збільшення цінності продукту чи послуги. У ціннісному ланцюжку виділяються два основні види діяльності: основні та допоміжні. Основні види діяльності пов'язані з прямим створенням та доставкою продукту або послуги споживачеві. Вони включають в себе такі етапи, як виробництво, маркетинг, продаж та обслуговування післяпродажного періоду. Допоміжні види діяльності, з іншого боку, не прямо спрямовані на створення продукту або послуги, але вони можуть сприяти збільшенню ефективності та конкурентоспроможності компанії. Це діяльність у сфері досліджень та розвитку, управління персоналом, технологічне розвиток тощо [6]. Розуміння ціннісного ланцюжка дозволяє компаніям більш системно підходити до управління своєю діяльністю, зосереджуючи зусилля на тих аспектах, які найбільше впливають на їх конкурентоспроможність та забезпечують стабільний успіх на ринку.

Не менший інтерес становлять ідеї таких гурту менеджменту як Р. Акоффа, І. Ансоффа, Г. Саймона та ін. (табл. 1)

Огляд концепцій управління показує, що сучасна наука менеджменту відзначається зростаючим інтересом до розробки універсальних концепцій, які становлять основу для розуміння та практичного застосування управлінських процесів. Цей перехід від локальних досліджень до більш загальних концепцій сприяє узагальненню та систематизації знань у галузі менеджменту.

Розвиток таких концепцій дозволяє не лише краще розуміти основні принципи та закономірності управління, але й забезпечує базу для створення нових стратегій та методик управління, які можуть бути ефективними в різних сферах діяльності. Цей перехід від локальних напрямків до концепцій базується на прагненні до системного підходу до вивчення управлінських процесів, що дозволяє розглядати їх у комплексі та враховувати взаємозв'язки між різними елементами системи управління.

Сучасні концепції управління постійно розвиваються та відображають взаємодію між теорією та практикою. Нові виклики та можливості у бізнесі, технологіях, соціальних та економічних умовах створюють потребу у нових концепціях та підходах до управління.

З одного боку, теоретичні розробки у сфері управління вносять нові ідеї та концепції, які

Таблиця 1

Основні наукові ідеї гуру менеджменту

Гуру менеджменту	Основні наукові ідеї
Рассел Акофф	Дослідження операцій Інтерактивне планування Циркулярна організація
Ігор Ансофф	Концепція зовнішньої турбулентності Парадигма можливого стратегічного успіху Стратегічне управління у реальному часі
Герберт Саймон	Теорія управлінських рішень (теорія обмеженої раціональності)
Каору Ісікава	Контроль над тотальною якістю Діаграма Ісікави Кола контролю якості
Пітер Сенге	Концепція організації, що навчається
Кріс Аржиріс	Засновник теорії та методології навчання, що отримала назву «наука про дію»
Джон Коттер	Управлінська поведінка Лідерство Кар'єра в світі, що змінюється Вдосконалення роботи керівника
Рендал Шулер	Управління людськими ресурсами: - стратегічний менеджмент людських ресурсів та його зв'язок із бізнес-стратегіями; - управління людськими ресурсами як сферою діяльності та як областю професійної спеціалізації; - міжнародне управління людськими ресурсами
Фред Фідлер	Модель сполучених обставин ефективного лідера
Едгар Шейн	Організаційна культура Організаційне навчання Динаміка кар'єрного зросту Процес консультування

Джерело: узагальнено авторами на основі [7]

допомагають розуміти та оптимізувати процеси управління в організаціях. Це може включати розвиток нових моделей управління, теорій прийняття рішень, лідерства та стратегічного планування. З іншого боку, практика бізнесу ставитиме перед вченими реальні виклики, на які потрібно знаходити відповіді. Вони стимулюють дослідження та розвиток нових теорій та методів управління, які можуть відповідати на нові потреби. Нові ідеї, що виникають як у теорії, так і в практиці, допомагають підвищити ефективність та результативність управлінських процесів у сучасних організаціях.

Висновки. Дослідження теорій та досвіду бізнес-діяльності гуру менеджменту, таких як Пітер Друкер, Майкл Портер, Том Пітерс, та багатьох інших, може значно збагатити знання сучасних керівників і допомогти їм більш глибоко розуміти сучасні управлінські процеси.

Знання різних концепцій та систем управління, а також усвідомлення їх особливостей

та застосовності у різних контекстах, дає керівникам можливість обирати найбільш підходящі методи та стратегії для вирішення конкретних завдань та проблем. Це дозволяє уникнути простого копіювання модних тенденцій і натомість розробляти власні адаптовані під унікальні умови компанії підходи до управління.

Більше того, вивчення роботи різних гуру менеджменту може допомогти керівникам бачити взаємозв'язок між різними теоріями та практиками, що сприяє глибшому розумінню основ управління та їх застосування на практиці.

Проте важливо пам'ятати, що успішне управління вимагає не тільки знання теорії, а й уміння застосовувати її в реальному житті. Тому крім вивчення теорій та досвіду гуру менеджменту, керівники також повинні постійно аналізувати та адаптувати свої підходи відповідно до умов ринку, що змінюються, технологічними інноваціями та потребами своїх співробітників і клієнтів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Andrzej Huczynski. Management Gurus: Cengage Learning Emea; First Edition, 1996. 352 p.
2. Stufert Crainer. The Ultimate Business Library : The Greatest Books That Made Management. John Wiley & Sons, LTD, 2002. 535 p.
3. Drucker P. F. The Practice of Management. N. Y. : Harper & Brothers, 1954. 404 p.
4. Peters T. J., Waterman R. H. In Search of Excellence. New York : Harper & Row, 1982. 360 p.
5. Майкл Портер. Конкурентна стратегія. Техніки аналізу галузей і конкурентів / пер. з англ. Н. Кошманенко. Київ : Наш формат, 2020. 424 с.
6. Michael E. Porter. The Competitive Advantage of Nations. Free Press, 1990. 855 p.
7. The IEBM Handbook of Management Thinking (International Encyclopedia of Business and Management) / Edition by Malcolm Warner. Thomson Learning, 2000. 781 p.

REFERENCES:

1. Andrzej Huczynski (1996) Management Gurus: Cengage Learning Emea; First Edition, 352 p.
2. Stufert Crainer (2002) The Ultimate Business Library : The Greatest Books That Made Management. John Wiley & Sons, LTD, 535 p.
3. Drucker P. F. (1954) The Practice of Management. N. Y. : Harper & Brothers, 404 p.
4. Drucker P. F. (1954) The Practice of Management. N. Y. : Harper & Brothers, 404 p.
5. Maikl Porter (2020) Konkurentna stratehiia. Tekhniky analizu haluzei i konkurentiv / per. z anhl. N. Koshmanenko [Competitive strategy. Techniques for analyzing targets and competitors]. Kyiv : Nash format, 424 p.
6. Michael E. Porter (1990) The Competitive Advantage of Nations. Free Press, 855 p.
7. The IEBM Handbook of Management Thinking/ Edition by Malcolm Warner. Thomson Learning, 2000. 781 p.